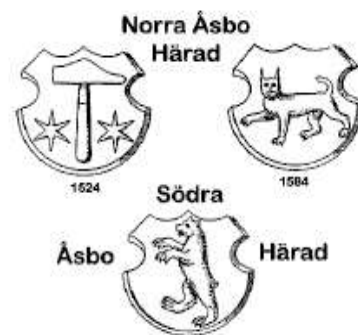

Åsbo Släktblad

*Medlemstidning för Åsbo Släkt- och
Folklivsforskare*

årg.31   jun 2018   nr.1

*Ur innehållet:
Osedligt leverne
Barnhemmet i Hyllstofta
Elsa Andersson
Föreningsinformation*

Åsbo Släktblad

Medlemstidning för Åsbo Släkt-
och Folklivsforskare
Årg. 31, jun 2018, nr 1

Redaktionen:

Lena Ringbrant Ekelund,
Kamrersg.17, 264 31 Klippan,
tel. 0435-71 10 60 l.re@telia.com
Karin Björk Hernandez, Ö Solg 8a,
264 34 Klippan tel. 0435-146 39
Lena Nilsson, Forsmöllev 3,
264 39 Klippan tel. 0435-101 18
redaktionen@asbo-gen.com
Ansvarig utgivare: Marie Munke

Åsbo Släkt- och Folklivsforskare
Ny postadress:
Storgatan 47, 264 32 Klippan
Besöksadr.: Studiegården 47:an,
Storgatan 47, 2:a vån, Klippan
Bankgiro: 5044-2391

Medlemsavgifter 2018

Helår 150 kr
Famijemedlem 60 kr

FÖRENINGSLOKAL

Studiegården 47:an,
Storgatan 47, 2:a vån, Klippan
[Ingång via rampen på husets gavel!](#)

SLÄKTFORSKARJOUR

datum se sista sidan.

I lokalen finns möjlighet att:

- Använda föreningens datorer eller trådlöst nätverk till din bärbara dator,
- Söka i ett flertal internetdatabaser samt våra egna databaser
- Söka i vårt innehållsrika arkiv
- Köpa antavlor, ansedlar, böcker m.m.
- Få hjälp med din forskning

På hemsidan - www.aasbo-gen.com
finns många sökbara databaser som man har tillgång till om man är medlem.

Som medlem har man också tillgång till de fantastiska bilderna på www.blomgrensbilder.se.

© Åsbo Släkt- och Folklivsforskare och författarna som även ansvarar för faktauppgifterna i sina artiklar.

INNEHÅLL

Ordf Marie Munke har ordet.....	3
Föreningsinfo	4
Barnhem i Hyllstofta - <i>Hjördis Nilsson</i>	5
Elsa Andersson - <i>Lena RE</i>	6
Osedligt leverne - <i>Guno Haskå</i>	8
Årsmöte och Eleanor Sander - <i>Lena RE</i>	14
Mordet på Dagmar Kofoed - <i>Karin B H</i>	16
Visning av Blomgrens bilder	17
DNA-släktforskning - <i>Lena RE</i>	18
Släktforskardagarna i Växjö	19
Svensk-amerikanska kyrkböcker - <i>Lena RE</i>	20
Register på Arkiv Digital's hemsida - <i>Lena RE</i>	21
Boktips	22
Kulturdag Hembygd och släktforskning.....	23
Höstens program	24

STYRELSEN 2018

Ordf.	Marie Munke, Smålandsvägen 38, 286 35 Örskellunga tel. 070 - 344 21 12
v Ordf.	Lena Ringbrant Ekelund, Kamrersg.17, 264 31 Klippan, tel. 0435 - 71 10 60, 070-232 00 79
Sekr.	Gunilla Johansson, Rosenvägen 4, 264 37 Klippan tel. 070 - 3910748
Kassör	Agneta Rosengren, Rosenvägen 19, 264 37 Klippan tel. 0435 - 139 20
Dataansvarig	Alan Sejrbo-Petersen, Hörsdalsv. 167, 260 60 Kvidinge tel. 0435 - 126 15
Arkiv	Vivan Bengtsson, Torggatan 35, 264 33 Klippan tel. 0435 - 131 97 Kerstin Persson, Bäckavägen 21 B, 284 32 Perstorp tel. 0435 - 359 15
Suppleanter	Roger Ragnarsson, Fastarp 4460, 264 94 Klippan tel. 070 - 113 11 20 Bengt Johansson, Gullvivevägen 10, 26471 Ö Ljungby tel. 0435 - 216 79

Hemsida: www.aasbo-gen.com

Webbmästarna Fredric Nilsson & Alan Sejrbo-Petersen
webmaster@aasbo-gen.com

Vår förening är medlemsförening i Sveriges Släktforskarförbund, Skånes Släktforskarförbund och samarbetar med SV Skåneland.

Framsidas bild: Skarhults slott dit utflykten gick.

**Nästa tidning kommer ut i dec 2018.
Sista dag att lämna manus är den 15 okt.**

ORDFÖRANDE MARIE HAR ORDET

Efter en kall vinter/vår begåvades vi med en riktig sommarhetta redan i maj. Jag hoppas att den kommer att hålla i sig under hela sommaren, det kan vi vara värda efter föregående års så kallade sommar.

DIRMA

I vintras beslöt styrelsen för att förbättra föreningens ekonomi utan att belasta medlemmarna med ständigt höjda medlemsavgifter att inleda ett samarbete med "DIRMA", detta är naturligtvis alldeles frivilligt att delta i.

Det går ut på att man får ett eller två mail i månaden från företaget, där det klart framgår vem som är avsändare, med en riktad annons och med två följdfrågor på detta. Det kan t ex vara en annons från en lokal butik med följdfrågan "Hur mycket kostar ett choklad?"

Att vi i styrelsen började titta på detta beror uteslutande på att vi under förra hösten fick information att vår anslutningsavgift till riksförbundet under en 3-års period kommer att fördubblas, från nuvarande 12 kr per medlem och år till 16 kr under 2019, 20 kr under 2020 till 24 kr under 2021. Detta är en kännbar förändring för vår ekonomi.

Men som sagt, detta är helt frivilligt.

TEXT-TOLKNING

Under våren hade vi en studiecirkel i text-tolkning på 10 gånger som fylldes oerhört snabbt och det visar på att intresset för att lära sig tolka gamla texter är stort. Vi har för avsikt att fortsätta med detta under hösten, men inget är klart ännu i planeringen.

Jag kan bara uppmana de som är intresserade att hålla koll på hemsidan under andra halvan av augusti då vi beräknar att ha planeringen klar.

Anmälan till detta och andra aktiviteter kommer att ske via hemsidan, där man kostnadsfritt kan registrera sig. Anledning till detta förfarande är att vi på så sätt kan "räkna ner" så att grupperna inte blir för stora och ohanterliga. Är det någon som har svårigheter att registrera sig som användare går det utmärkt att kontakta Lena Ringbrant Ekelund, så hjälper hon till. Att registrera sig på hemsidan kräver inte ens att man är medlem hos oss.

VÄXJÖ

Årets släktforskar dagar äger i år rum i Växjö, den 1 och 2 september, blott 15 mil bort. Det är lite längre än fjolårets i Halmstad. Det dröjer nog ett antal år

innan riksförbundet lägger någon ny släktforskarhelg så nära oss. 2019 är planerna Borås och 2021 Göteborg. I skrivande stund finns ingen arrangör för 2020 och troligen blir detta i Mellansverige för att ge alla möjligheter att göra dagsbesök. Det är ju bara något år sedan det var Umeå som var värd. Ta tillfället i akt och kom till Växjö!

Vår förening kommer naturligtvis att finnas på plats. Vi är erbjudna att finnas i Skånes Släktforskarförbunds monter ett pass på lördagen och ett pass på söndagen. Däremellan kommer vi att finnas i vimlet.

Om man vill veta vad som erbjuds under släktforskar dagarna, kan jag rekommendera ett besöka på deras hemsida www.sfd2018.se. Där finns information om föreläsningar, parkeringsmöjligheter mm mm. Varför inte kombinera med en sightseeing i staden Växjö?

SKARHULT

Vårens utfärd gick till det vackra Skarhults slott. Tyvärr var det endast nio personer som deltog. De fick delta i två intressanta guidade turer; Den dolda kvinnomakten och Den goda manligheten.

Passa gärna på och gör ett besök i sommar!

GDPR

Till sist, vår svenska lag om personuppgifter (PUL) upphör att gälla den 24 maj 2018 och ersätts av en europeisk motsvarighet som går under namnet GDPR (General Data Protection Regulation) den 25. Jag vill i korthet bara informera om att vi, precis som alla andra som handhar personuppgifter kommer att följa denna slaviskt. Det kommer inte att innebära någon som helst förändring för er, våra medlemmar.

*Glad sommar!
Marie*

HÖSTENS TEMA: FABRIKER OCH FABRIKSFOLK

Det fanns en tid när det kryllade av fabriker i varje samhälle. Bara i vårt närområde har det funnits massor av olika slags fabriker; stora som små. Du känner kanske till Klippans pappersbruk, Björnekulla fruktfabrik, Klippans läderfabrik, Perstorps AB, Klippans tegelbruk, Stenqvist i Kvidinge, Klippans yllefabrik, Limfabrikerna i Stidsvig, Snickerifabriken i Östra Ljungby osv? En del finns kvar fortfarande, medan andra är borta sedan länge.

Där det fanns fabriker, fanns det jobb att få. Kanske har du hört berättas om arbetet på någon fabrik? Kanske har du själv minnen från ett fabriksjobb?

Varmt välkommen med dina kort och/eller minnen från någon fabrik i vårt närområde. Vi på redaktionen hjälper gärna till med att skriva om du inte vill eller har möjlighet till det själv.

Redaktionen

HJÄLP MED DISGEN

Under hösten kommer det att finnas möjlighet att få tips och hjälp med släktprogrammet Disgen på alla tisdagar när vi har släktforskarjour för allmänheten. Se programmet på tidningens baksida!

Välkomna!

Marie och Lena

Vi har ett abonnemang på Ancestry i vår föreningslokal, men det är många som inte vet hur det fungerar.

För att lättare kunna söka på allt material, både svenskt och utländskt, som finns på Ancestry.se så kommer vi att **ordna en liten kurs** där vi träffas vid två tillfällen inom en månad **ons 14 nov och ons 28 nov kl. 18.30**.

Det blir ingen föreläsning där man lätt glömmar bort vad man ska göra utan det blir som en workshop där vi gör sökningar tillsammans.

Vi kommer att vara i vår lokal och begränsar antalet deltagare till 7 st.

Alla deltagarna behöver ha egen dator och ett World Deluxe-abonnemang på Ancestry. Det kostar 295 kr för en månad eller 1496 kr/år. *I vår lokal har vi ett abonnemang, så en deltagare kan använda det. Anmäl om du vill utnyttja detta.*

Anmäl dig på hemsidan!

Frågor: Lena Ringbrant Ekelund

070-232 00 79

l.re@telia.com

BARNHEM I HILLSTOFTA

I Hillstofta har det funnits två barnhem. Det första drevs av Helsingborgs dispensärnämnd och startade hösten 1930 i gamla "Kvarngården" som låg omedelbart intill Svenningstorps kvarn. Föreståndare var M Thylander. Fastigheten brann 1938 men det är oklart om barnhemmet fanns kvar då.

Det andra barnhemmet drevs av Malmö stad som 1951 köpte mangårdsbyggnaden till Hillstoftagården för detta ändamål. Fastigheten övergick till privat ägo 1974 men verksamheten hade upphört några år tidigare.

Hit kom barn från Malmö stad som av olika anledningar behövde bli omhändertagna kortare eller längre tid. Kanske föräldrarna var sjuka och behövde avlastning, det fanns många anledningar och barnen var här olika

lång tid. Många blev placerade i fosterhem efter vistelsen, andra kunde åka hem till familjen igen.

Ur barnens synpunkt var det säkert många gånger ett trauma att skickas hemifrån men många vittnar om att barnen hade det bra på Hillstofta barnhem. Här fanns ett 10-tal anställda.

Edith Åkesson ("Syster Edith") född 3 december 1899 i Lomma, död 4 juli 1976 i Malmö.

Edith Åkesson ("Syster Edith") var med och startade Hillstofta

barnhem på 1950-talet och var föreståndare där till 31 december 1959.

Hon åkte som ung barnsköterska med en familj till Frankrike. När hon återvände till Sverige utbildade hon sig till diakonissa på Ersta Söderköpings lasarett och var sedan i flera år föreståndare för diakonissanstalten. Hon arbetade därefter som sjuksköterska på Söderköpings lasarett och var sedan i flera år föreståndare för Barnupptagningshemmet i Malmö.

Sommaren 2017 hade För. Hillstofta Ryggåsstuga en fotoutställning från barnhemstiden och då var även barnsjuksköterskorna Elsa Johansson (Hansson) och Anita Vilhelmsson (Ahlström) på plats.

Yngve och Elsa Johansson samt Anita Vilhelmsson på besök i Hillstofta Ryggåsstuga sommaren 2017

Hjördis Nilsson

ELSA ANDERSSON - SVERIGES FÖRSTA AVIATRIS

Sveriges första kvinnliga flygare var Elsa Andersson från Strövelstorp. Hon föddes 27 apr 1897 på Petersgård som numera kallas Sandåkra gård. Den ligger inte långt från rondellen vid Erikslund. Hennes far var Edvard Andersson f. 1863 Välinge och hennes mor Alma Svensson f. 1873 Sandåkra 4, Strövelstorp.

Nils och Alma vigdes 1896 och året efter, 1897, föddes Elsa* Theresia. Sonen Ernst Albin Sture föddes 1898 och tvillingarna Nils Harald och Nils Valdemar 1900. Tyvärr levde bara Valdemar i några dagar. Nästa barn var dottern Thyra Linnea f. 1901 men hon avled i mars 1903 i hjärnaffektion. Dottern Stina Gunborg föddes samma år i nov och en månad senare avled modern Alma i lungrot - bara 30 år gammal.

Nu stod fadern ensam med Elsa 6 år, Ernst 5 år, Harald 3 år och lilla Stina 1 mån. Han fortsätta arrendera Petersgård som senare bytte namn till Sandåkragården.

1913 såg Elsa en flyguppvisning i Åstorp av Enoch Thulin och 1915 startade han Thulins flygskola i Ljungbyhed. Där blev Elsa elev sommaren 1919. Elevavgiften var 2000 kr och dessutom fick eleven deponera en lika stor summa för att bekosta eventuella skador. Elsas far var också mycket intresserad av flygning och stödde och uppmuntrade sin dotter. Det var säkert han som bekostade utbildningen för det var en stor summa på den tiden.

Flygskolans ägare omkom samma år och utbildningen avbröts men den 30 juni 1920 fick Elsa sitt flygcertifikat. Under året fick hon även prövningsbevis för automobil av besiktningsman Egon Hönig i Klippan.

Året efter åkte hon till Tyskland för fallskärmsutbildning. Hon tränade på marken, men gjorde troligtvis inget riktigt hopp. Elsa kom tillbaka till Sverige och den 2

*Elsa Andersson
Foto från gravstenen*

okt 1921 gjorde hon sitt första hopp vid en flyguppvisning i Näsby utanför Kristianstad. Hon hoppade från 700 m höjd och allt gick bra även om hon landade i Araslövssjön.

Elsas andra hopp skedde en vecka senare på Berga övningsfält, Helsingborg. Det blev ett perfekt hopp, men Elsa vrickade foten när hon landade.

När foten var bra åkte hon till Örebro för att bli uppvisningsflygare och fallskärmshoppare vid Örebro flygkompani och där gjorde hon sitt tredje och sista hopp.

Det var söndagen den 22 jan 1922 på sjön Alsen nära Askersund. Det var fullt av folk och Elsa var på gott humör. Det var inte samma flygplan som tidigare och därför fick hon stå på ett annat ställe framför piloten. När hon hoppade fick hon utdragslinan under den ena armen och då gick bryttrådarna av felaktigt. Skärmen löste inte ut utan Elsa störtade. Hon blev bara 24 år. Hennes grav finns på Strövelstorps kyrkogård.

Året efter lämnade fadern och de tre barnen gården och flyttade till Hyllinge, V Broby.

År 1926 emigrerade brodern Ernst till Nordamerika och bosatte sig i Chicago. Han gifte sig med Ellen och de fick tvillingdöttrarna Vera och Vesta f. 1931. Ernst kallade sig Steve Anderson och arbetade som bilmekaniker.

Kvar i Sverige var brodern Nils Harald som var elmontör, gifte sig med Svea Gunborg men fick nog inga barn. System Stina Gunborg blev sjuksköterska.

Lena RE

Källa: Häfte av May-Stina Åkesson (1995)

Här följer en artikel av Elsa ur tidningen "Flygning" augusti 1920

VÅR FÖRSTA KVINNLIGA FLYGARE SKILDRAR SINA INTRYCK

"FLYGNING, VILKEN HÄRLIG SPORT! – INTE ALLS SÅ SVÅR ELLER FARLIG SOM MAN VANLIGEN FÖRESTÄLLER SIG."

Elsa färdig för en flygtur.

Foto från Flygvapenmuseum, Linköping

Var och en som varit nog lycklig att få följa med på en tur upp bland molnen, vet hur härlig och uppfriskande en sådan färd i själva verket är, och de som ännu inte haft tillfälle därtill äro, enligt min mening, att beklaga.

Själv har jag alltid varit livligt intresserad av flygning. Att få flyga har varit min högsta önskan ända sedan jag, på en utställning i Åstorp år 1913, fick se doktor E. Thulin giva en flyguppvisning. Den gången kunde jag dock ej få följa med som passagerare enär maskin blott var ensitsig och således ej avsedd för passagerareflygning och om man nu jämför den lilla Nordstjärnan med en av de stora moderna flygmaskinerna tycker man att det är underligt att den kunde flygas alls.

Först i följd voro alla svårigheter övervunna, och jag fick lov att resa till Thulins flygskola, för att lära mig konsten.

Att börja med var det en del härliga turer på dubbelkommando, sen var det att själv försöka, till en början att rulla raklinjer på marken, vilket, efter ett par kroklinjer, också lyckades. Sanningen att säga var det inte alls så svårt som jag föreställt mig, men, tänkte jag, det blir nog svårare när man skall börja flyga.

Äntligen en vacker dag fick jag lov att lyfta, flyga, på egen hand. Efter att ha lämnat marken var min första tanke: "Å, så enkelt", och jag lyckades verkligen att klara landningarna de tre första gångerna, men vid fjärde försöket hade jag mitt första och hittills enda missöde enär maskinen vid landningen sjönk igenom ett par meter, varvid propeller och landningsstället något splittrades.

Av skadan blir man vis, säger ordspråket, och jag lyckades under min utbildningstid slippa undan med detta, ganska lindriga haveri.

Under vintern stängdes skolan och först fram på våren fingo vi åter fortsätta med vår flygutbildning men på grund av den regniga och stormiga väderleken blev det efterlängtade certifikatet verklighet först nu i sommar. Ju längre man kom i flygning ju mera intressant och trevligt blev det och flygning är inte alls så svårt eller farligt, som man vanligen föreställer sig innan man försökt.

Under min utbildningstid hade jag nöjet få medfölja som passagerare, i en direktör Ranft tillhörig maskin, från Ljunghed till Göteborg och då hela färden företogs på en höjd av tretusen meter hade vi den härligaste utsikt man gärna kan önska sig över södra Sverge och ett gott stycke av Danmark dessutom. Efter en sådan långtur vet man att fullt uppskatta flygmaskinen som kommunikationsmedel, isynnerhet om man nyss företagit en längre järnvägsresa med de nuvarande dåliga tågförbindelserna. Och det är att hoppas att det allmänna mistroendet mot flygmaskinen skall ge vika, samt att den, i en icke allt för avlägsen framtid, skall få en ännu större och allmännare utbredning och användning än vad hittills varit fallet.

Ur Åsbo Släktblad 2003 nr 2

OSEDLIGT LEVERNE

AV GUNO HASKÅ

Synen på olika sexuella handlingar har växlat under tidernas lopp. Detta gäller särskilt samlag utanför äktenskapet, som brott s.k. lägersmål, men också homosexualitet och onani och annat som idag, till skillnad från våldtäkter, incest och pedofili, i många västerländska kulturer inte anses vara något grövre brott.

I den här artikeln redogör jag först för källor där man kan finna uppgifter om osedligt leverne och därefter ger jag ett antal exempel som rör olika brottsliga sexuella handlingar. De flesta fallen är hämtade från norra Skåne eller södra Halland.

KÄLLOR

Uppgifter från kyrkoarkiven

I kyrkoarkivens handlingar, främst i födelseböckerna men också i sockenstämmoprotokoll och utflyttningsbetyg, kan man få upplysningar om utomäktenskapliga förbindelser. För att få en närmare beskrivning av fallen får man söka i domstolarnas protokoll. Detta givetvis under förutsättning att "brottet" skedde under den tid det var belagt med straff. Om brottet rubricerades som hor kunde någon av parternas äkta hälfter begära skilsmässa från den otrogne. Sådana fall behandlades som äktenskapsmål i domkapitlets handlingar.

En del präster kunde i kyrkböckerna skriva starkt värderande omdömen de berörda personerna. I vigselboken för Oxie år 1761 [CI: 1] finns t.ex. följande vigselnotis mellan, som det står, en horebock och en hora.

I Borgebys dödbok förde prosten Severin Schlüter under tiden 1742-1797 noggranna anteckningar i om sina avlidna församlingsbor. [Borgeby CI: 1 och 2] Många av dessa omdömen är mycket nedsättande även om det inte

alltid framgår vari synderna bestod.

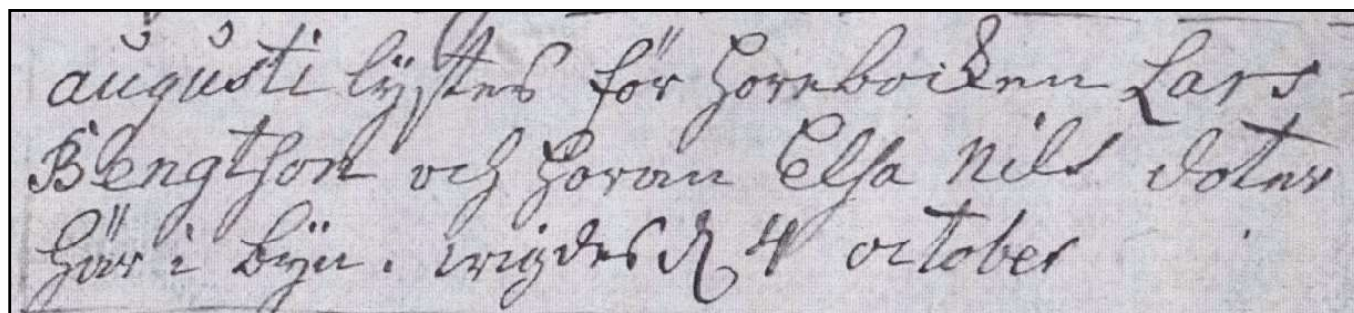
- En liderlig och ostadig yngling, vartill en liderlig fader var skuld, som förfört honom ifrån yngre åren.
- Hon hade inte fört ett sådant liv som hon bort. Nu kunde hon inte för ålderdoms skull bedriva sina gamla synder. Hon var 94 år gammal.
- Denne man hade varit gift med 2 pigor. Hade endast en dotter i det förra. Det sades att han inte var fader till detta, vilket var mycket troligt.

Också i sockenstämmornas protokoll förekommer ibland noteringar om församlingsbornas osedliga leverne. Även i kyrkornas kassabok kan man bland intäkterna hitta redogörelser för inkomna böter för sådana förseelser. Ett exempel kan ges från Oderljunga. När den gamle prosten Hjerstedt där dog 1845 ersattes han av en ung och nitisk komminister som såg till att kyrkans ekonomi förbättrades genom "frivilliga" böter för "förtidigt sängelag". [Oderljunga LI: 1] Det var flera pigor och drängar som drabbades men för ett av paren fick pigan dessutom böta för "brukad kysk brudskrud". Hon hade, trots att hon inte var oskuld, använt myrtenkrona vid vigseln i mars 1847. Hon var då höggradigt gravid och födde en son två veckor efter vigseln. Man kan undra varför komministern inte uppmärksammat och avvärjt detta s.k. kronebrott.

Uppgifter från domstolsarkiven

Det är ändå, naturligt nog, tings- och rådhusrätternas protokoll som är den bästa källan för att hitta noteringar om osedligt leverne, varav de flesta fallen gäller lägersmål. Under de tider som straffet utgjordes av böter kan man lätt hitta dessa mål i saköreslängderna. Hur noga målen beskrivs beror dels på deras art, dels på gällande lagstiftning.

Till rättegången instämde alltid kvinnan. Om det fanns en utpekad barnafader kallades också han. Dessutom kallades ett eller flera vittnen. Ibland fanns det dock vissa svårigheter med bevisföringen, vilket tydligt

Vigselboken för Oxie år 1761 [CI: 1]

illustreras vid ett mål 1811 i norra Åsbo häradsrätt där pigan Boel Torstensdotter i Häljalt, Oderljunga hade anklagat en husar för faderskapet. Hon drog emellertid tillbaka stämningen med motiveringen "då man sällan wid dylika händelser hafwa vittne till hands". [N. Åsbo Hd, Ala: 161; 58 m.fl.] I och för sig hade pigan förstås rätt, men inte desto mindre förekommer det mål där många vittnen framför vad de åtminstone tror sig ha sett och hört om händelseförloppet.

Ofta togs målet upp första gången redan under graviditeten, vilket resulterade i att mannen, om han erkände eller överbevisades att ha haft samlag med kvinnan, fälldes för det osedliga levernet. Frågan om att han skulle betala uppfostringsbidrag fick vänta tills barnet hade fötts. Detta berodde på att han slapp att betala om barnet dog i samband med födseln. Rätten ville också försäkra sig om att de tider som uppgetts för förseelserna stämde överens med den tidpunkt då barnets föddes. På så sätt försökte domstolen utesluta att kvinnan haft samlag med någon annan under graviditeten.

Det fanns ytterligare ett skäl att behandla ett lägersmål vid domstolen innan barnet var fött. Då kunde nämligen domaren uppmana länsmannen att se till att det fanns någon pliktrogen kvinna med vid den kommande förlösningen som försökte pressa modern att i sina födslovändor namnge vem som var barnets fader.

I det följande presenteras ett antal fall ur källorna.

LÄGERSMÅL

I den äldre svenska lagstiftningen definierade man sexuellt umgänge utanför äktenskapet som lägersmål. Om båda parterna var ogifta kallades det lönskaläge, om den ena var gift enkelt hor och om båda var gifta dubbelt hor. Dessutom var blodskam (incest) straffbart.

Barn som tillkommit genom utomäktenskapliga förbindelser hade ingen arvsrätt. De upptogs därför inte i föräldrarnas bouppteckningar och arvsskiften. Om föräldrarna hade lovat att gifta sig, och verkligen gjorde det, ansågs dessa s.k. trolovningsbarn vara födda inom äktenskapet.

Åtal mot lönskaläge gjordes endast om det resulterade i graviditet och brottet avskrevs ofta mot löfte att parterna gifte sig. Straffet avskaffades 1864. Dubbelt hor var fram till 1779 belagt med dödsstraff. Det ställdes dock höga beviskrav, varför det sällan blev dödsstraff. Straffet för enkelt hor var från 1864 böter, tidigare också kroppsstraff, men det krävdes anmälan från den förfördelade äkta mannen/hustrun. Straffet togs inte bort förrän 1937 men hade då inte tillämpats på länge. Förutom böterna blev parterna också tillrättavisade av en präst (s.k. kyrkoplikt), vilket kunde ske antingen offentligt i samband med en högmässa eller enskilt av prästen.

Om man kunde fastställa vem som var fader till barnet blev denne skyldig att bidra till barnets försörjning tills det blev 15 år. Detta var oftast det främsta skälet till att modern stämde barnets fader inför domstolen.

Dubbelt äktenskapslöfte

Sissa Nilsson i Östra Ljungby hade under äktenskapslöfte lägrats av ryttaren Hans Pålsson, Stackarp, Sönnarslöv. Hans ville inte stå fast vid löftet trots att han gett Sissa fästningsring och andra gåvor. Såväl kyrkoherden som tingsrätten hade försökt övertala Hans att fullborda äktenskapet men inte lyckats. Som skäl uppgav Hans Pålsson att han istället ville gifta sig med Gunilla Jeppsdotter från Brandeborg, Riseberga som han också fått ett barn med. [N. Åsbo Hd Ala: 11, HT 1715, s. 317, 357]

Tingsrätten konstaterade att Hans hade förlovat sig med Sissa och haft köttslig beblandelse med henne, men ändå som en Malitiosus defector (ungefär illvillig förrädare) inlåtit sig på naturligt umgänge med Gunilla.

Hans skulle straffas för att han utan orsak lämnat sin fästmö och trots förmaningar inte velat gifta sig med henne. (40 Dr Smt). Eftersom han lovat Sissa giftermål men sedan haft umgänge med Gunilla dömdes han dessutom för enkelt hor till 80 Dr Smt i böter.

Gunilla, som haft köttsligt umgänge med en förlovad man, dömdes för enkelt hor (40 Dr Smt). Tingsrätten ansåg dock att Gunilla blivit lockad under äktenskapslöfte och inte visste att Hans var förlovad, varför hennes dom skulle underställas Göta Hovrätt.

Incest

Jeppa Nilsson i Storegårdsmölla, Källna och Anna Svendsdotter hade dömts för enkelt hor. Ett rykte hade dock uppstått som sade att de var "syskonbarn" (kusiner). Jeppa nekade till att de var besläktade och berättade att Anna var hans farbrors hustrus barn i ett tidigare gifte och "säger sig således icke vara syskonbarn med denna Anna Swensdotter som han har besofwit". [N. Åsbo Hd Ala: 10, VT 1711, s. 359]

Ett mycket känt fall av incest är det som föregick Yngsjömordet där den unga hustrun Hanna Johansdotter år

Hanna Johansdotter och hennes gravsten på Brösarps kyrkogård. Text på stenen: *Minne öfver Hustrun Hanna Johansd. 13/3 1867 N:a Björstorp Mördad af sin man Per Nilsson och hans moder i Yngsjö 28/3 1889 Sv. Ps. 480 Den arma qvinnans böner och tårar rörde dem alls intet.*

1889 mördades av sin man Per Nilsson och svärmodern Anna Månsdotter. Anna avrättades medan Per fick 25 års fängelse på Långholmen. Denna tragiska händelse har skildrats i många böcker, artiklar, filmer och TV-program.

Mördaren Per Nilsson släpptes fri 1913. Hans foto finns på SVAR bildnr: B0000969_00087

Osedligt leverne under krigstider

Under 1700-talets två första decennier var det oroliga tider i norra Skåne. Stora delar av de indelta ryttarna var utkommenderade i Karl XII:s fälttåg. Bönderna fick ersätta de ordinarie ryttarna med reserver och dessutom sattes det upp ett nytt kavalleriregemente, det s.k. tre- och fem-männingsregementet. Efter det svenska nederlaget vid Poltava försökte Danmark att återtaga Skåne. Trupper landsattes som härjade runt om i Skåne och då inte minst i de norra delarna. Magnus Stenbock satte då upp en armé i Småland på ca 16 000 man som skulle jaga ut danskarna. Fram till slaget vid Helsingborg i februari 1710 var det ständiga truppförflyttningar i norra Skåne, vilket återspeglas i domstolsprotokollen. Under denna tid behandlades många mål om osedligt leverne vid Norra Åsbo häradsrätt.

Barnafadern var "en svensk kar som hade een blå Räck, hwilken hon inte kände men sade för henne att han hette Per och var ryttare".

Det var en tysk dragon "under de danske" vid namn

Nils Andersson som var fadern.

Barnafadern var "en Polak vilken följde en grevinna från Kristianstad. Han hade sagt att han hette Jeskou men hon visste inte om han var gift".

I några av dessa exempel rörde det säkert sig om våldtäkt, men det finns ibland också antydningar om att kvinnan skulle ha fått en ekonomisk ersättning.

Det fanns ett särskilt problem vid rättegångarna med de hemmavarande ryttarhustrurnas "snedsteg". Var kvinnan gift eller änka? Detta var inte alltid lätt att avgöra, särskilt om mannen inte hade hörts av på flera år och kanske satt fången i Sibirien. Det bästa beviset var om man bland de få som återkom till Sverige kunde hitta ett vittne som kunde redogöra för de aktuella krigshändelserna. Agnis Axelsdotter hade instämt Per Larsson Wågentorp från Varshult, Oderljunga, som berättade att han själv blivit tillfångatagen medan Agnis man Joen Frennesson Wall och flera andra från Norra skånska Kavalleriregementet hade dödats vid slaget vid Calisch i oktober 1706. [N. Åsbo Ala: 10, VT 1712, s. 270] Eftersom hon nu konstaterats vara änka kunde arvsskiftet efter hennes man upprättas. Hon fick också gifta om sig.

Prostitution

Före lösdriverilagens tillkomst 1885 noteras det sällan i rättegångsprotokollen, åtminstone utanför de större städerna, att kvinnan fått betalt för sina "tjänster". I lösdriverilagen stipuleras följande: "Lösdrifvare är således enhvar, som sysslolös stryker omkring från ort till annan utan att äga medel till sitt uppehälle, äfvensom den, hvilken utan att äga medel till sitt uppehälle uraktlåter att på ärligt sätt försörja sig samt förer ett sådant lefnadssätt. att våda däraf uppkommer för allmän säkerhet, ordning och sedlighet." Brottslingarna, huvudsakligen tiggare och prostituerade, kunde efter varning dömas till tvångsarbete från en månad till tre år. Noteringar om dessa förseelser finns ofta i husförhörlängderna men tas normalt inte

Fångtornet i Landskrona slott. Här fanns isoleringsceller som användes vid särskilda bestraffningar. Normalt bodde de intagna i större sovsalar.

upp i domstolarna eftersom det var polismyndigheterna som utdömde straffen.

I Landskrona hade fängelset på slottet 1902 omvandlats från mansläger till en tvångsarbetsanstalt för kvinnor. Klientelet utgjordes nästan enbart av prostituerade från hela landet. När verksamheten lades ner 1940 flyttades de kvarvarande internerna till andra platser.

Personuppgifter och fotografier på de intagna finns i tvångsarbetsanstaltens arkiv som förvaras på Landsarkivet i Lund. De finns också på AD online. Det är ett omfattande arkiv men närmare redogörelser för brotten får man i stället söka i poliskamrarnas arkiv.

När man studerar fallen med lägersmål får man ibland också speciella bilder av vilka följer domsluten kunde medföra.

Bidrag till barnets uppfostran

Det viktigaste för modern var att få fadern att hjälpa till att betala för barnets uppfostran. Om föräldrarna gifte sig löstes den ekonomiska frågan därigenom, men ibland kunde parterna även komma överens utan att ingå äktenskap som i följande exempel. Husaren Ola Pröjts och pigan Johanna i Perstorp blev 1839 dömda till böter och enskild skrift för "Köttslig beblandelse". Dessutom skulle Ola ge Johanna 11 Rd 5 Sk per år till barnets uppfostran. Han ville egentligen gifta sig med Johanna men hon vägrade. Då erbjöd han sig istället att hyra ut sitt hus till henne under förutsättning att han fick bo kvar i huset. De gjorde en överenskommelse där det också ingick att Johanna skulle "rengöra hans linkläder då hon bycker sina egna" samt "böda hans kläder". [N. Åsbo Hd, Fla: 195, ST 1842]

Skilsmässa

Ibland slutade en av parternas snedsteg med att den förfördelade begärde skilsmässa. Detta var oftast en omständlig procedur som skulle tas upp vid tinget med vittnen, uppvisande av intyg från prästen och senare beslut i domkapitlet. Följande visar ett mål som behandlades i Norra Åsbo häradsrätt vid samtliga ting mellan sommaren 1815 och hösten 1817. [Ala: 174–181]

Hustrun Nelly ville ha sin man kvartermästare Resfelt satt under förmyndare för att han genom supande hade förstört deras egendom och fört ett otuktigt leverne. Vid rättegången uppträdde många vittnen med vitt skilda uppfattningar. Pastorsadjunkten hade "en och annan gång, sedt kvartermästaren af wingårdens prässade safter, munter och wid gott humeur, men icke full och öfwerlastadt...".

En inneboende "mamsell Ljung" berättade att Resfelt en kväll hade hotat hustrun med en eldgaffel och sagt att "om jag wore lik en Cossack skulle det snart blifva slut med dig".

Den osedliga gärningen skulle bestå i att Resfelt begått

otukt med pigan Maria. Resfelt nekade men vittnesmålen var många. Ett vittne hade kl. 4 på morgonen genom fönstret sett att Resfelt låg i samma säng som pigan. Maria hade själv berättat för en annan piga att Resfelt en natt höll av henne fem gånger. Vid rättegången förnekade Maria detta och framförde bl.a. att hon, fullt påklädd, hade satt sig på husbondens säng men blivit illamående och lutat sig några minuter på huvuddynan utan "nagon misstänkelig händelse".

Resfelt och hustrun blev överens om äktenskapskillnad. Hon fick 2/3 av boet och ansvaret för barnen. När det gällde horsbrottet mellan Resfelt och pigan ansåg tingsrätten att de många olika vittnesmålen var osäkra och att saken därför fick lämnas åt framtiden "thå then kan uppenbar warda", dvs. när pigan Maria fött sitt barn.

Bördsbrev

Vikten av ett kyskt leverne kan också illustreras med behovet av s.k. bördsbrev. För vissa yrken krävdes att man var född i "äkta säng". Den som ville lära sig ett hantverksyrke måste, åtminstone fram till början 1800-talet, kunna visa detta, vilket t.ex. en glasblåsare från Perstorp fick erfordra 1732.

"För TingsRätten inkom unga drängen Elias Clausson från Glasbruket uppvisande Hr Kyrkioherdens Hans Horster attestatum att han af ächta och ärl. föräldrar född är uti Perstorps sn begiärandes af TingsRätten efter han tänker begifva sig i lära uti skraddare handtwärcket, honom gebürtz bref meddelas måtte. För den skull TingsRätten härom noga inqwirerade och fant så wäl af nämndens intygande som flera wederbörande att denna gånne af ärl. föräldrar ähr barnfödd, fadern den konsterrfahrne Mästaren Fredrich Claus och modern gudfructge hustru Gunnela Persdotter, samt gässen altijd fört ett stilla och skikel^l Lefl. Tij på begieran förfärdigandes på wederbör^l sätt gebürtz bref." [N. Åsbo Hd Ala: 26, ST 1732, No 84]

Dråp av nyfött barn

Det hände ibland att modern till ett utomäktenskapligt barn i sin förtvivlan dödade barnet direkt efter födseln. Pigan Kjelu Bengtsdotter i Håkantorp, Västra Torup gjorde så med det barn hon födde natten till den 14 april 1831. Förlossningen skedde i stallet där hon sedan grävde ner barnet och täckte det med gödsel och halm. Hennes avsikt hade varit att dagen därpå hämta barnet och lägga det i en kista som hon skulle gräva ner på kyrkogården. Då kunde dock Kjelu inte lämna sängen. Husbonden förstod att allt inte stod rätt till och tillkallade länsmannen. Denne kunde inte hitta fostret som sannolikt var uppätet av grisarna. Domen för Kjelu blev "att för detta barnamord halshuggas och å Båle brännas", vilket omvandlades till livstids straffarbete på Spinnhuset i Norrköping. [N. Åsbo Hd Ala: 228, ST 1833, s. 82, 131, 143]

SÄRSKILDA FORMER AV OSEDLIGT LEVERNE

Onani

Komministern Per Vilhelm Böckman höll den 15 januari 1943 en predikan i Odeljunga kyrka om "otukts- och hordomsyndernas wederstygglighet och straffbarhet". Denna predikan uppfattades som anstötlig och medförde en lång rad protester från församlingsborna. [N. Åsbo Hd Ala: 259, HT 1843, s. 171] Bland annat framfördes att Böckman genom sin predikan "uppväckte obetänksamma Ynglingar att utöfva sådana Synder, som de annars ej vetat af att utöfva". Jag har dock aldrig påträffat något fall där sådan "självbefläckelse" behandlats vid en domstol. I Danmark finns det ett dödsfall 14 juli 1864 i där onani anges som dödsorsak. "Drengen Thomas Hansen i Sognets Fattighuus, son af Christian Hansen (Hieronymus), hvis Opfaldsted nu er ubekjendt, född i Sønderborg. Han dödde som følge af Onani, som han trods alle anvendte Midler icke kunne afholde sig fra." (Felsted kirkebog AB 9 s. 327)

Tidelag

Tidelag förekommer ofta såväl i de nordiska som i antikens gudasagor. De på detta sätt alstrade barnen tilltröddes ha många goda egenskaper. Detta var givetvis inte orsaken till den inte alls sällsynta förekomsten av tidelag i Sverige. Straffen var hårda. Före år 1644 brändes både brottslingen och djuret levande på bål. Detta år blev straffet

mer "humant" genom att syndaren halshöggs före bränningen. Skälet till att man avlivade djuret var att man trodde att den sexuella handlingen skulle resultera i en avkomma med såväl mänskliga som djuriska egenskaper.

Straffet för tidelag ändrades 1864 till två års straffarbete men avskaffades tillsammans med homosexualitet 1944. År 2014 blev det, enligt djurskyddslagen, åter förbjudet med tidelag och kan nu ge två års fängelse. Det sägs att 600 personer avrättades under åren 1600–1800 för tidelag, vilket i så fall är mer än antalet avrättade häxor under samma tid [Wikipedia].

De i sammanhanget vanligast förekommande djuren är kor, hästar, hundar och andra större djur. Ett märkligt exempel på företeelsen utgör ryttaren Sven Offesson Lustig från Norra Rörum som stämdes till Frosta häradstings sommaring 1715. Han sades vara en "gruvelig" pojke som bl.a. "hade slagit sin fader, skjutit sin egen häst och haft tidelag med en höna". Sven hade en sinnesjukdom

och det var oklart om han verkligen hade haft sexuell umgänge med hönan eller om det bara var fantasier. [Frosta Hd Ala: 8, ST 1715, No 72]

Även om det maximala straffet för tidelag var döden så kunde ibland "mildare" straff utdömas som i följande fall. "Wid något Fästningswärck Ett helt åhrs arbete i hallsjärn undergå, så ock en Söndagh uppenbar kyrckioplikt i Billinge kyrkia stånda samt derpå behörig skrift och aflösning undfå. Börandes then Blackdrakiga koen dödas, för hwilken (kons ägare) Nils Påhlsson i Kohlema af häradet 24 Dr Smt tillägges som efter Richtig Repartition upbäres och honom tillställas bör." Domen skulle underställas Göta Hovrätt. Under tiden skulle gärningsmannen Nils Lilja förvaras på Kristianstads fästning. [N. Åsbo Hd Ala: 43, Urtima ting 7 juli 1761]

TRE MÄRKLIGA FALL

De flesta fall av osedligt leverne i form av lägersmål är relativt lika i såväl bakgrund som behandling vid domstolen och har exemplifierats ovan. Nedan följer tre fall där rättegångarna varit särskilt omfattande och där händelseförloppen varit mera spektakulära.

Minderårig fader

Ett fall med minderårig fader finns i Holms socken strax norr om Halmstad. Kvinnfolket Karin Bengtsdotter i Holms Furugård stämde för det oäkta barn hon hade fött vid midsommartid 1726. Hon hade sagt att gossen Johan Christensson var fader till barnet men denne syntes själv vara i 12-årsåldern. Därför försökte tingsrätten i Kvibille ta reda hur det egentligen förhöll sig och om inte någon förlett honom att ta på sig skulden, men gossen sade sig vara "hennes rätta lägrare". Karin erkände också detta och påstod att hon ville "få honom til ächta". Länsmannen hade dock hört ett rykte att Karins husbonde, Johans far, skulle vara barnets riktiga far och att han hade tubbat sin son att ta på sig skulden. Fadern skulle bland andra löften ha lovat honom en del av sin gård. Det ryktades också att fadern hade anmodat kyrkoherden att lysa för dem.

Tingsrätten uppmanade Karin och Johan att inte längre dölja sanningen men båda höll fast vid sin bekännelse. Rätten ansåg dock att Johan var för liten och omöjlig kunde vara barnets fader. Därför fick länsmannen i uppgift att köra honom till stadsfältskären i Halmstad för undersökning.

Dagen därpå återkom länsmannen med beskedet att fältskären sagt att Johans "hemliga lem är af den beskaffenhet som skulle han nu för tijden eij wara mehr än tolf år gammal, hwarföre, som TingsRätten här af har sådan annledning til att twifla om denne Johan Christenssons capacité, at hafwa begådt dhet på sigh bekiände lägersmål". [Halmstad Hd Ala: 16, HT 1726, § 13]

Vid nästa ting hade rätten fått ett intyg från prosten som visade att Johan "warit ungefär 14 år, när qwinfolket

blef med sitt foster rådd". Eftersom Karin och Johan vidhöll sina tidigare bekännelser blev beslutet att Karin skulle återkomma vid nästa ting och gå ed på att hon inte haft någon köttslig beblandelse med någon annan än Johan. Dessförinnan skulle hon ha fått behörig undervisning av sin själasörjare. Johan, som inte var konfirmerad, fick inte avlägga något vittnesmål under ed. [Halmstad Hd Ala: 16, extrating 21 november 1726, § 11]

Karin och Johan blev till sist dömda för förövat lägersmål och Johan skulle betala 10 Dr och Karin 5 Dr i böter.

Dåvarande tingshuset i Kvibille med arrestlokalen i källaren. Byggnaden har senare använts som skola och ålderdomshem och är numera hembygdsmuseum.

Dessutom skulle de vardera en söndag stå på pliktepallen och undergå öppen skrift och avlösning.

Hö eller halm i ladan?

Ännu ett spektakulärt fall av hor finner man i Kvibille utanför Halmstad. Kyrkoherden Michael Bökman hade stämt gifta bonden Nils Larsson i Tronarp och kvinnspersonen Märta i Brödjeholmen för enkelt hor. Även kronolänsman Dahlgren hade stämt parterna för samma förseelse. Häradshövdingen frågade varför det hade lämnats två stämningar. Skälet visade sig vara att kyrkoherden ansåg att det var hans mål eftersom han var jordägare till frälsehemmanet Tronarp, medan kronofogden å sin sida ville bevisa att gärningen hade skett på Brödjeholmen som var ett kronohemman. De hade tydligen båda intresse av den tredjedel av eventuella böter som de som målsägare hade rätt till.

Nils Larsson erkände att han var fader till det foster som Märta bar. Han visste visserligen inte så noga när han senast "hade att beställa" med henne men det var antingen vid sista Larmässotid eller vid Olsmässotid. På frågan var lägersmålen hade skett svarade han att det var endast på Brödjeholmens ägor som bara låg några bösseskott från Tronarp. [Halmstad Hd Ala: 18 1741, s. 81]

Tingsrätten försökte med ytterligare frågor få närmare klarhet i var och när gärningen skett. Både Nils och Märta vidhöll att det aldrig skett ute på marken utan i en lada

på Brödjeholmen där Märta arbetade. Nils sade att sista gången var när höet var inbärgat medan Märta försökte övertyga honom om att det var senare när även kornet var inkört och tröskat, "hwarwid Nils säijer sig icke så noga kunna allt minnas".

Nils Larsson fick, såsom gift man, plikta för "första gången enfallt hor" 80 Dr Silvermynt samt 4 Dr till kyrkan. Dessutom skulle kyrkoherden tillrättvisa honom inför församlingen samt ge honom "skrift och avlösning". Dessa böter motsvarade 240 Dr kopparmynt, vilket var lika mycket som den kontanta årslönen under fem år för en dräng eller priset för 45 oxar. Straffet för Märta Svensdotter fick vänta till nästa ting för att man skulle se när barnet föddes och därigenom utröna om hon också kunde ha haft köttslig beblandelse med någon annan.

På vintertinget 1743 redogjorde kronolänsmannen för att han inte kunnat driva in böterna och frågade hur straffet då skulle ändras. Tingsrätten konstaterade att Nils var så svag att han inte kunde uthärda spöslitning, varför han i stället skulle dömas till 20 dagar på vatten och bröd. Straffet skulle avtjänas i tingshusets arrest under noggrann kontroll så att han inte fick någon mat utifrån.

Dubbla fäder?

Det tredje fallet gäller ett oklart faderskap. Pigan Pernilla Broddesdotter i Skingeröd, Odeljunga stämde 1811 husaren Anders Schaun i Kåshässle som far till hennes son. [N. Åsbo Hd Ala: 161, VT 1811, s. 58] Flera vittnen styrkte hennes anklagelse men ett av dessa berättade att Pernilla även bedrivit hor med skraddaren Måns Kjelsson och dessutom en natt legat i säng mellan skraddaren och drängen Per Nilsson. Både Anders och Måns nekade till att ha begått något brott. Rättegången blev en utdragen historia då det var svårt att samla alla på en gång.

Först efter elva rättegångstillfällen och många utförliga vittnesmål fann rätten att "bewisningen mot både Schauns och Måns Kjelssons förnekande vara vad det gällde Schaun nära fullständig och i hänseende till Måns Kjelsson sådan at han var med halft skjäl bunden".

Både Anders och Måns förklarades således kunna vara fader till Pernillas barn – Anders dock med större sannolikhet än Måns. Båda erbjöds därför att återkomma till sommaringet 1814 och då under ed svära sig fria från faderskap; annars skulle de betraktas som skyldiga. De kom dock inte till detta ting, varför tingsrätten beslöt att de båda "årligen från Michaeli tiden 1810 räknadt till dess det af Pernilla framfödda barnet upnått fjorton års ålder, skall betala Pernilla såsom Fosterlön 5 Rdr". [N. Åsbo Hd Ala: 171, ST 1814, s. 36]

Som släktforskare är man givetvis intresserad av vad som hände med sonen och vilket efternamn han använde sig av men både han och modern försvann tyvärr från församlingen utan att lämna några spår efter sig.

* * *

ÅRSMÖTE OCH ELEANOR SANDER

Gertrud Hannrup och Barbro Andréll

Lördagen den 17/2 var det dags för föreningens årsmöte. Det var trevligt att så många kom. Barbro Andréll valdes till mötesordförande och skötte detta som vanligt med gott resultat trots att klubban inte dök upp förrän efter halva mötet.

Gertrud Hannrup var också som vanligt sekreterare. En syssla som hon nu lämnar över till Gunilla Johansson. Vi tackar Gertrud för mycket gott samarbete.

Verksamhetsberättelsen upplästes. För er som inte hade möjlighet att närvara kommer här en sammanfattning.

Olika aktiviteter under året:

- Totalt har vi haft 38 släktforskarjourer - udda veckor mån och fre em, en söndag/månad. Under hösten testade vi att ha öppet på tisdag kväll jämna veckor. Många nya släktforskare har fått hjälp att komma igång, men även erfarna släktforskare har deltagit.
- Visade släktforskning på ICA Kvantum, Klippan.
- Deltog i Skånes släktforskarförbunds årsstämma.
- Visade upp oss och släktforskning vid två tillfällen vid Elfdalen, inbjudna av Klippans Hembygdsförening.
- Visade upp oss och släktforskning hos Östra Ljungby-Källna Hembygdsförening på Tingsgården i Stidsvig.
- Deltog med egen monter på Släktforskar dagarna i Halmstad.

- Deltog vid Föreningsmässan i Klippan.
- Anordnade tillsammans med Klippans Hembygdsförening, Riseberga-Färingtofta Hembygdsförening och Föreningen Hyllstofta Ryggåsstuga en "husforskar dag".
- Niklas Hertzman kom och berättade om nyheterna i Arkiv Digital.
- Ordnade DNA-café med deltagande av Magnus Hellblom från Skånes Släktforskarförbund.
- Fortsatt samarbete med Klippans Hembygdsförening och Kulturnämnden angående Blomgrens bilder.

Årsmötet beslöt att medlemsavgiften ska vara oförändrad 150 kr. Nästa alla ledamöterna ställde upp för omval, så valen gick smidigt.

Medlemsantalet är 450 st. Det är samma som förra året. Några medlemmar har fallit ifrån och nya har tillkommit.

Övriga frågor:

Stötta föreningen med Dirma

Under denna punkten informerade Alan Sejrbo-Pettersen om Dirma. Det är en möjlighet att enkelt hjälpa till att fylla på föreningskassan. Man anmäler sitt intresse och markerar alla områden man kan tänka sig att få reklam om - gärna alla alternativen. Därefter kommer ett mail som innehåller en annons och ett par enkla frågor som

man ska besvara. När man klickar iväg svaret genererar detta 1-5 kr/utskick som går direkt till föreningen. Man behöver inte vara medlem, men man kan bara stötta en förening.

Sågenprojektet

Bengt Emgård och Alan Sejrbo-Petersen berättade om den information de hade fått från kommunen senast. Studieförbundet Vuxenskolan har sagt upp hyreskontraktet med 47:an. Eftersom vi och alla andra i huset, hyr av dem så blir även vi uppsagda.

Kommunen har startat projektet med att bygga om Sågen för att samla många av kommunens föreningar. Det kommer att bli många olika sorters aktiviteter där. Vi har erbjudits en lokal på Sågen våren 2019 och vårt hyreskontrakt på 47:an går ut dec 2018. Kanske kan vi få en förlängning i nuvarande lokal.

Avtackning

Gertrud Hannrup avtackades för lång och trogen tjänst. Därefter tackade ordförande Marie Munke samtliga i styrelsen för att ledamöterna är så positiva och ställer upp så fort det behövs.

”Cirkeln är sluten”

Efter årsmötet var det dags för underhållning. Eleanor Sander från Kanada och V Torup berättade för oss om hur 140 amerikabrev blev en underbar del i hennes släktsaga.

Eleanor föddes i Stockholm, men inte i Sverige utan Stockholm i Kanada. Hon kände till att hon hade svenska rötter och visste om farmor och farfars ursprung. Morfar var från Holland men mormors anor visste familjen inget om.

1981 var hon i Sverige första gången som turist men tre år senare läste hon först svenska i några månader och fick därefter arbeta som församlingsassistent i Dalby. Då fick hon hjälp att hitta sin mormors fars rötter i Västra Torup. Gården fanns kvar i släktens ägo och Eleanor var välkommen på besök. Då fick hon se bilder på släkten som hon aldrig hade sett!

Under de följande åren besökte släktingarna varandra, och när tycke uppstod mellan Eleanor och en avlägsen släkting gifte de sig och flyttade till Hissmossa, V. Torup.

I Sverige fortsatte hon sin släktforskning både i Sverige och i USA.

En dag fick hon reda på att en kvinna hade köpt några amerikabrev på en auktion i Småland, och att breven var från Eleanors mormor som hade skickat dem till Sverige.

Att läsa dessa brev blev en fantastisk upplevelse för Eleanor! Hon beslöt att resten av släkten skulle få ta del av dem, så hon har under flera år arbetat med sin bok som nu finns utgiven. Det är en mycket vacker bok som innehåller bilder på alla breven. Breven är också renskrivna både på engelska och svenska. Mycket intressant läsning!

Presentation av vår nya sekreterare Gunilla Johansson

Gunilla är född i Munka-Ljungby men bosatt i Klippan.

Hon har arbetat som lärare i 40 år inom Klippans kommun, varit fackligt aktiv och även ordförande för Lärarförbundets lokalavdelning.

När Gunilla gick i pension för några år sedan väcktes hennes intresse för släktforskning av att hennes syster Lena hade börjat släktforska på deras mormor och morfar vars rötter är från Kullahalvön.

Sen i höstas forskar Gunilla på släktforskarjouren 47:an. Hon berättar hur väl mottagen hon blivit, att hon har fått mycket hjälp med sin forskning och hur roligt hon tycker det är.

Under sin forskning har hon dessutom upptäckt att släkten på hennes pappas sida kommer från trakterna kring Magnarp. Hennes farmor är född i Björkhagen, ett stenkast från där hon själv har sommarstuga.

Gunilla hade precis börjat med släktforskningen när Marie Munke frågade henne om hon ville ersätta Gertrud i styrelsen. Gunilla blev förvånad, men eftersom hon är van att jobba i styrelser så tackade hon ja till uppdraget och det är vi tacksamma för.

Lena RE

KVÄLLSTRÄFF: MORDET PÅ DAGMAR KOFOED

Förväntansfulla släktforskare hade samlats för att lyssna på ett lokalhistoriskt föredrag av Glenn Lauritz Andersson den 21 mars 2018.

”Ett gräsligt dåd” var rubriken på en tidningsartikel i Helsingborgs Dagblad den 10 februari 1908. Vid denna tid var det mycket ovanligt med mord och helsingborgarna undrade vad som hade hänt.

På söndagsmorgonen den 9 februari hade liket av en halvnaken kvinna hittats på en ödlig åker vid ”Stampen” (en gammal kvarn) på Tågaborg. En röd kappa låg hopvikt under kroppen. Vem var den unga kvinnan? Det visade sig vara en tjugoårig prostituerad kvinna från Köpenhamn som hette Dagmar Kofoed. Hallengren, en läkare som obducerade liket, kände igen den döda kvinnan. Han hade träffat henne ett antal gånger. Hon hade långt gången syfilis och behandlades med kvicksilver som sakta men säkert förgiftade hennes kropp.

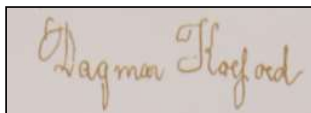
Helsingborgspolisen hade ingen erfarenhet av att utreda mord. Nyfikna människor gick omkring på brottsplatsen innan den blev undersökt. I början var rapporterna handskrivna men kriminalkommissarien Stjernström såg till att allt skrevs på maskin. Det drogs olika slutsatser: Våldtäkt och mord, men även självmord. Fallet engagerade helsingborgarna och bland annat utfästes det en belöning på 150 kronor för att få fram vittnesuppgifter.

Hur hade hon hamnat på åkern? Mellan fredagen den 7 februari och lördagen den 8 februari 1908 hade det varit en förfärlig snöstorm i Helsingborg och de flesta höll sig inomhus. Men inte Dagmar och hennes två väninnor som brukade åka till Helsingborg över veckoslutet för att tjäna lite pengar. Det fanns nämligen ett överskott av prostituerade i Köpenhamn.

Vem var då denna unga danska kvinna? Dagmar

kom från en familj som hade det bra ställt, men hon trivdes inte med att arbeta som tjänsteflicka. Dagmar hade konstnärsdrömmar och arbetade en kort tid som ”sångarinna”. Det föll inte väl ut och Dagmar började leva ett lösaktigt liv. Hon blev det ”svarta fåret” i familjen. Dagmar var känd i Köpenhamn men det finns inga fotografier av henne trots att hon hade blivit tagen för lösdriveri en gång.

Det fanns några misstänkta, bland annat Dagmars pojkvän i Köpenhamn. Men framförallt trodde man att en man som hette Hans Christian Madsen hade dödat Dagmar. Han var en känd mördare, våldtäktsman och psykopat.

Han kände dessutom Dagmar. Madsen förhöordes även angående ett liknande mord i Vegeholm 1903. Madsen nekade till att ha mördat Dagmar, men däremot erkände han ett mord och två våldtäkter i Härnösand. Han dömdes till ett kännbart fängelsestraff.

Mordet på Dagmar Kofoed blev aldrig uppkänt och kriminalkommissarien Stjernström, som hade gjort ett utmärkt arbete, kom nog aldrig över besvikelsen över att inte ha kunnat lösa mysteriet.

Glenn Lauritz Andersson avslutade med att berätta att det finns mycket intressant bakgrundsinformation i arkiven i Köpenhamn. För dig som har danska släktingar går det att t.ex. att hitta adresser i de danska registerbladen. Svenska arkiv är mer utgallrade än de danska arkiven. Här kan man hitta mycket intressant material, t.ex. har Riksarkivet i Danmark foton på kvinnliga förbrytare.

Karin Björk Hernández

VISNING AV BLOMGRENS BILDER

Sedan vårvintern 2017 har Åsbo Släkt- och folklivsforskare tillsammans med Klippans hembygdsförening och Kultur & Fritidsförvaltningen i Klippan arrangerat visningar med bilder av Axel Blomgren. Visningarna har hållits i Konsthallen och i Musikskolans konsertsalen. Fritt inträde, god stämning och en intresserad publik på 65 - 95 personer har varit ingredienser för dessa trevliga träffar.

Axel Blomgren var en fotograf som arbetade i Klippan mellan åren 1897 till 1955. Han efterlämnade ca 37.000 glasplåtar. Dessa skannades i början av 1990-talet i mycket låg upplösning eftersom datorernas hårddiskar var mycket mindre. Många medlemmar i hembygdsföreningen bidrog under flera år med information om bilderna. Denna information förvarades i pärmar och var inte sökbar i datorer.

Numera är bilderna och all information från pärmarna tillgängliga på internet efter ett fantastiskt jobb främst utfört av Bengt Emgård och Tommy Brask. Ett arbete med att skanna om samtliga bilder pågår i kommunens regi och arbetet utförs av Kristina Messary.

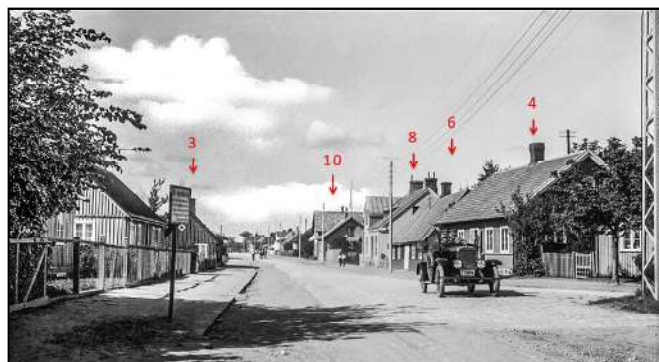
En vandring i centrum

Den första visningen var den 7 mars och då berättade Bengt Emgård om alla hus på Storgatan från rondellen till ungefär Kochs hus. Han presenterade både hus som finns kvar men även de som har försvunnit genom att dels använda gamla Blomgrensbilder och dels nytagna bilder för att förklara var husen låg. Även folket som hade bott i husen presenterades av Bengt. Den stora publiken var aktiv och kom med frågor och egna berättelser.

Vatten och broar

Den senaste visningen hölls den 12 april och leddes av Mats Pettersson från Klippans hembygdsförening. Kvällens tema var "vatten och broar". Blomgrens foton på äldre stenvalvsbroar och de något yngre betongbroarna i Klippantrakten förevisades. Vattenkraftens betydelse för bygden åskådliggjordes med foton på dammar, möllor och kraftstationer. Foton på järnvägsbroar och viadukter gav anledning till kommentarer om järnvägens betydelse för bl.a. Pappersbrukets utveckling. I publiken fanns kunniga lokalhistoriker som bidrog med kommentarer vilket gav en fördjupad kännedom om motiven på foton.

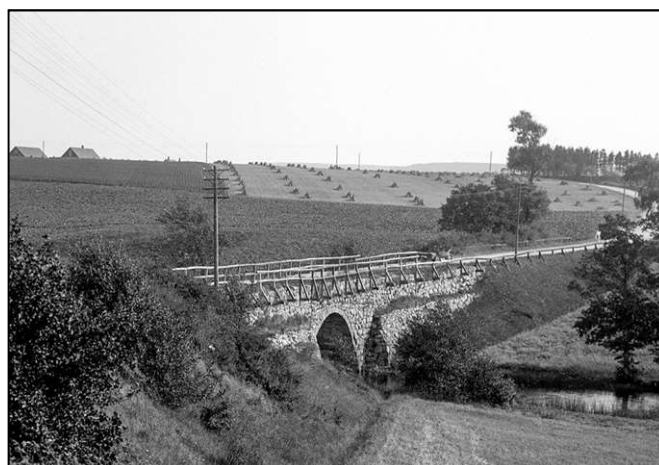
Planeringen för höstens bildvisningar pågår. Blomgrens bilder är en rik källa att ösa ur för den som är intresserad av lokalhistoria och folkliv. Väl mött på nästa bildvisning som kommer att hållas den 20 sep och 29 nov!

Storgatan, östra infarten (1925-1930)

Nutida bild med samma husnr Foto: Bengt Emgård

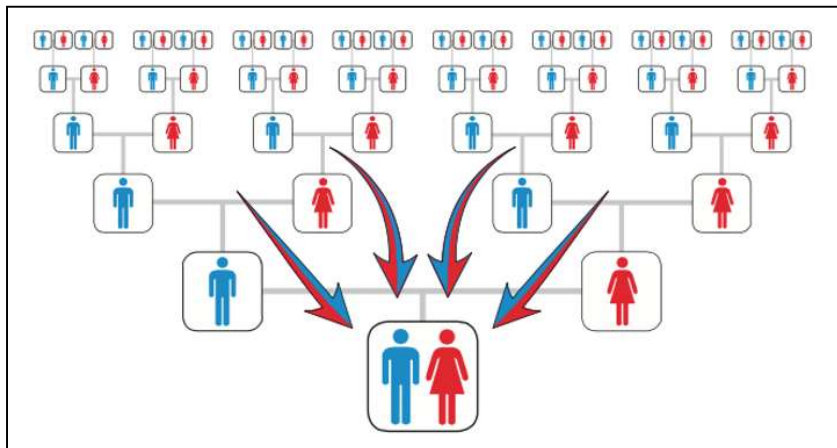

Bro över Bäljane å söder om Gråmanstorp
Blomgrens bild nr 30830

Bjersgårds mölla med bron - bild nr 30126

DNA-SLÄKTFORSKA

Lördagen den 3 feb anordnades vårt andra DNA-café i fd Vävstugan på 47-an.

Magnus Hellblom inledde med en kort information. Därefter var det fri diskussion bl.a. om hur gör man med sina resultat. Det blev många intressanta samtal men nybörjarna kände nog att det var väldigt förvirrande. Vi beslöt därför att bjuda in till en DNA-föreläsning för nybörjare tors den 19 april. Nedan kommer en sammanfattning av det som Hjördis Nilsson och jag berättade om då.

Vad är DNA-koden?

En bra liknelse som Peter Sjölund ger är att likna DNA vid ett bibliotek. Då är cellen själva huset, cellkärnan är bokrummet, kromosomerna motsvarar hyllorna, generna är böckerna och DNA-koden är texten i böckerna. Koden består av drygt 3 miljarder "bokstäver" som kommer i en blandad följd t.ex. ...AACGTTGGACCC... Bokstäverna är egentligen fyra olika ämnen.

Mutation

Om en "bokstav" ändras så uppstår en mutation - ett "stavfel" som ärvs vidare. Alla som har samma mutation är släkt med den första personen som fick denna förändring.

Varför ska jag göra DNA-tester?

Många som gör testerna tycker att deras släktforskning blir ännu roligare och mer spännande. Man får reda på att man är släkt med sina nya "DNA-kusiner", men inte hur.

Ett annat skäl är att kontrollera om pappersforskningen stämmer eller inte.

Det går att hitta okänd fader eller moder, men då är det bra om man har någon "misstänkt" person.

Tänk på att DNA berättar den biologiska verkligheten. Det är inte säkert att det är rätt far som anges i kyrkböckerna.

Vilka ska man testa först?

Man ärver bara hälften av moderns DNA och hälften av faderns, så **testa äldre personer**.

Testa även dig och dina ev **syskon**. Om ni är helsyskon så är du släkt med dina syskons träffar även om de inte blir träffar på dig. Om man testar 3 helsyskon så kan man med hjälp av triangulering "återskapa" föräldrarnas DNA om de inte är i livet.

Företag som man testar

De flesta i Sverige testar sig på FamilyTreeDNA (FTDNA) medan de flesta i USA testar sig på Ancestry. Det finns även My Heritage och 23and me att välja på men det är inte så vanligt i Sverige.

Olika tester på FTDNA

Testet som är roligast är FamilyFinder. Det är ganska billigt, 79 dollar, och ibland är det rabatt på priset. Det blir många träffar och man får reda på hur mycket DNA man har gemensamt. Man får även veta hur långt den längsta gemensamma biten är. Man bedömer hur nära släktskapet är utifrån dessa värden.

Y-DNA kan bara män göra. Då får man bara reda på den rena faderslinjen. Det är mycket dyrare och ger inte så många träffar. Det är ett bra test om man har en misstänkt fader.

MitokondriedNA (mtDNA) kan både män och kvinnor göra och då får man reda på den rena moderslinjen. Den är inte lika dyr som Y-DNA-testen.

Sjukdomar

Det finns bara ett företag som även testar för ärftliga sjukdomar. Det heter 23andme.

Under hösten

Vi fortsätter under hösten med nya föredrag.

Workshop - DNA Fortsättning 1 sön den 16 sep kl 09.30 i vår lokal.

- Det blir en workshop som fortsättning på nybörjarföreläsningen från i våras.
- Du ska ha gjort en DNA-test hos FTDNA och fått resultatet för att kunna få någon nytta av föredraget.
- Ta helst med din dator så att du kan arbeta med ditt material.
- Begränsat antal. Anmäl på lana.ringbrant@telia.com eller 070-23 200 79.

Nybörjarföreläsning tor 11 okt kl. 18.30 i fd vävstugan, Storgatan 47, Klippan

- Vi berättar om vad det finns för tester, hur man gör och svarar på dina frågor.
- Du kan även köpa test-kit till FTDNA.
- Vi tar en deltagaravgift på 40 kr eftersom vi får betala hyra för lokalen. Fika ingår.
- Begränsat antal. Anmäl på lana.ringbrant@telia.com eller 070-23 200 79.

Vill du köpa ett test-kit redan i sommar?

Hjördis kommer att ha ett lager till försäljning. Ibland blir det rea och då kan man passa på. Maila hjordis@ankarlov.se

Facebook

På Facebook finns det flera bra grupper man kan gå med i för att få information, ställa frågor och läsa om hur andra gör. Här finns några förslag på grupper:

- DNA-anor
- Släktforskning - DNA - för noviser
- DNA (familytreedna) Vi som har problem-söker lösning
- Skåneland DNA Project: Skåne/Scania, Halland, Blekinge & Bornholm

Lättlästa böcker på engelska

På Klippans bibliotek finns det två böcker på engelska som handlar om DNA. Den ena boken är berättelsen om en man som fick en ny far "The Stranger in My Genes" av Bill Griffeth.

Den andra boken handlar om en kidnappad pojke som hittades igen eller var det inte rätt pojke? Boken heter "The Foundling" av Paul Joseph Fronczak.

Lena RE

Släktforskar dagarna
1-2 september 2018 i Växjö

Passa på att besöka släktforskar dagarna i Växjö och lyssna på massor av intressanta föreläsningar. Många föreningar och företag är även på plats för att informera och sälja saker ibland till bra mässa priser. Vår förening kommer att finnas på plats i Skånes Släktforskarförbunds monter.

Årets tema: Migration – utvandring och invandring

Från mitten av 1800-talet till tidigt 1920-tal var Småland en utvandringsbygd. Då lämnade ungefär 1,5 miljoner svenskar Sverige och flyttade främst till USA. Vi har läst om svåra förhållanden på båtarna över Atlanten med många döda, men också om många som verkligen skapade sig ett nytt och bra liv i det nya landet. Till Danmark och Tyskland arbetsvandrade många. Den steniga jorden med små brukningsenheter kunde

inte föda alla barn, så drängar och pigor måste söka föda någon annanstans, vilket oftast blev i närliggande länder.

Idag är verkligheten ombytt. Till Sverige kommer flyktingar från krig, men också unga människor som flyr fattigdom och vill skapa sig ett bättre liv. Hur tar vi emot dessa?

Förbundsstämma

Sveriges Släktforskarförbund har informationskonferens och förbundsstämma i samband med släktforskar dagarna. Denna gång fredagen den 31 augusti 2018 i Emigrantinstitutets lokaler i Växjö.

All information du behöver kommer att finnas på www.sfd2018.se inom den närmsta tiden. Ännu så länge är sidan delvis under uppbyggnad.

SVENSK-AMERIKANSKA KYRKBÖCKER SAKA

Inte alla svenska emigranter gick med i en svensk kyrka i Amerika, men om de gjorde det så ökar möjligheterna att hitta information om dem.

ArkivDigital fotograferar fler och fler böcker. Du hittar dem under **Sök bland arkivhandlingar** och därefter **Landskap**.

Då kommer alla de olika kyrkorna upp att välja på. Det är tyvärr inte lätt att hitta bland alla kyrkböckerna, men det är som vanligt mycket bra bilder.

SAKA fanns på mikrofilm på Emigrantinstitutet i Växjö, men det har ju varit stängt en lång tid. Jag vet inte om man kan använda det idag.

Ancestry har nu publicerat

SAKA-materialet i några olika databaser:

- U.S., Evangelical Covenant Church, Swedish American Church Records, 1868-1970 [Motsvarar Missionsförbundet i Sverige] ca 66.000 poster
- U.S., Evangelical Free Church of America, Swedish American Church Records, 1800-1946 ca 8.000 st
- U.S., Evangelical Lutheran Church in America, Swedish American Church Records, 1800-1945 [Motsvarar Svenska Kyrkan] ca 3,5 miljoner poster

Det ingår även personer från de andra nordiska länderna.

Hur söker man i dessa databaser?

Ja, om man gör en vanlig sökning så kommer det direkt upp förslag även från dessa databaser.

När jag sökte på Peter Arvid Söderberg från Ausås så fick jag denna träff ur den Evangelical Lutheran Church.

Här fick jag se att det var rätt person genom att hans födelsedatum var rätt. Det finns faktiskt flera personer som heter Peter A Söderberg i USA.

När jag gick vidare till bilden så fick jag födelsedatum på hustrun och en av sönerna (vilket jag i och för sig redan visste).

Landskap
Alla
Alla
Blekinge
Bohuslän
Dalarna
Dalsland
Danmark
Gotland
Gastrikland
Halland
Hälsingland
Härjedalen
Iowa (USA)
Jämtland
Kansas (USA)
Lappland
Medelpad
Minnesota (USA)
Missouri (USA)
Nebraska (USA)
Norge

Namn:	Peter Arvid Sederberg
Kön:	Male (Man)
Giftermålsålder:	21
Typ av händelse:	Member List
Födelsedatum:	3 Jul 1870
Födelseort:	Kristianstad län, Sweden Skåne
Avreseort:	Skåne, Sweden
Ankomst:	1887
Vigseldatum:	8 Jun 1892
Släktskapsförhållande till familjeöverhuvud:	Head (Chef)
Kyrka:	Fridhem Lutheran Church

MEMBERS		BORN				BAPTIZED			
NAME	Place or Parish	Country	State or County	Month	Day	Year	Month	Day	Year
<i>Peter Arvid Soderberg</i>	<i>Helsingborg</i>	<i>Sweden</i>	<i>7</i>	<i>3</i>	<i>1870</i>	..	..	..	
<i>Anna Louisa (Johnson)</i>	<i>Kalmar</i>	..	..	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>1869</i>	..	..	..
<i>Earl Leonard</i>	<i>St. Paul (Ancestry Mem.)</i>	<i>USA</i>	<i>5</i>	<i>22</i>	<i>1899</i>	<i>6</i>	<i>11</i>	<i>1899</i>	

När jag var i Växjö och tittade i SAKA-materialet där, hittade jag även en sida i en församlingsbok med information om alla barnen. Denna bok har uppgifter som även är långt fram i tiden och då fotograferas inte dessa sidorna än pga sekretessen.

Många avläsningsfel

Jag upptäckte tyvärr att där är många avläsningsfel. Man har nog läst från dåliga mikrofilmer. Viktigt är då att använda de olika dragreglagen för att prova sig fram. Använd också din fantasi! Hur skulle detta namnet kunna läsas på fel sätt?

Hur går jag direkt till sökning i dessa databaser?

- Gå via **Sök till Ancestrys kortregister**.
- Bocka av i rutan framför **Endast dokument från Sverige**.
- Välj **Böcker om födelse, vigsel och död**.
- Klicka på **Filtrera på plats USA**.

Lena RE

Källa: Ted Rosvalls artiklar på Rötterbloggen. Läs gärna dem.

Att släktforska är mycket att sitta och leta i olika böcker, bläddra blad för blad för att hitta det man letar efter. Ibland kan ett sökbart register vara en bra ingång till materialet och detta underlättar lelandet.

På ArkivDigital online finns en hel del olika register som jag ofta använder. Jag kände däremot inte till att på deras hemsida www.arkivdigital.se finns ytterligare några bra sökbara register som jag ska berätta om. För att hitta registren så väljer du **Släktforskning/Sökbara register** i spalten till vänster på www.arkivdigital.se.

Hem
ArkivDigital online
Bildarkivet
▼ Släktforskning
Introduktion
Exempel Augusta Hall
Ordlista
▼ Sökbara register
Bouppteckningar
Frigivna fångar
Glädjekvinnor
Klockaremål
Vigslar

Bouppteckningsregister (Skåne)

Detta register omfattar delar av Skåne från 1560 till en bit in på 1800-talet (ibland längre). Det varierar mycket mellan olika häradar.

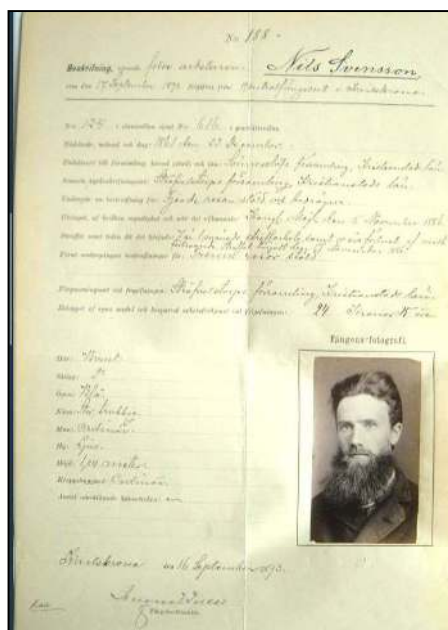
Bra är att man kan söka med jokertecknet %. Om man t.ex. vill söka efter efternamnen Grönberg, Grunenberg och Gråberg så skriver man Gr%berg.

Jag söker på Per Victor och får träff. I länken till höger står Gemål och om jag klickar på länken **49:619 (Norra Åsbo)** så får jag upp hans hustru. Därefter går jag in i den vanliga ArkivDigital online, letar upp Norra Åsbo Häradsrätt och väljer FIIa:49 och sidan 619. Smidigt! På ArkivDigital online finns bouppteckningsregister för andra delar av Sverige.

Frigivna fångar (hela landet)

I detta register finns de kriminella som frisläppts från anstalter i hela Sverige under perioden 1876-1910. Handlingarna finns på Stadsarkivet i Malmö och i ArkivDigital online hittar man respektive akt med en bild under arkivbildaren: **Kriminalpolisen i Malmö**.

Jag sökte på Adolf Ekelunds mördare Nils Svensson från V Sönnarslöv och fick tre träffar på honom och hittade sen bild och info på ArkivDigital online.

Frigivne fången Nils Svensson

Glädjekvinnor (Malmö)

En liggare över lösaktiga kvinnor 1874-1902, en förteckning över lösaktiga och prostituerade kvinnor finns i Kriminalpolisens arkiv i Malmö. Det handlar om regelrätta journaler över Malmös prostituerade kvinnor under perioden 1874-1902. Journaler med detaljerade och noggranna anteckningar över dessa i allmänhet armar kvinnors bakgrund, deras levnadsförhållanden, bostadsadress, "verksamhetsadress" m.m.

Klockaremål (Lunds stift)

Detta register är en förteckning på bevarade klockaremål i Lunds Stift mellan åren 1680-1891. Man kan säga att ett klockaremål är klockarens skrivelser till biskopen (domkapitlet i Lund).

De kan innehålla alla möjliga saker, t.ex. ansökningshandlingar, bråk om klockarens bostad och lön, trohetseder till kungen och biskopen mm. Har man tur kan man i deras ansökningshandlingar hitta uppgifter om deras liv fram tills klockaremålet skrevs. Är det flera som vill bli klockare så kan man hitta uppgifter om hur församlingens ledamöter röstar i klockarevalet osv. Det är med andra ord ganska olika uppgifter man kan hitta, man får helt enkelt kolla i det enskilda målet och se vad just det målet (handlingen) handlar om. Handlingarna finns inte tillgängliga i ArkivDigital online ännu.

Vigslar (Skåne)

Då det inte finns husförhörslängder är vigslarna ett bra sätt att få reda på var en person kommer ifrån. Då det är ganska vanligt förekommande att man flyttar från sin födelseförsamling är vigselregister över större områden ett bra hjälpmedel. Register är från Skåne och innehåller vigslar från äldsta tid till 1800 (ibland längre fram).

Jag kunde göra en sökning på Le%sell och fick fram att Jöns stod som Jöns Leitzel (Leysell). Det fanns hänvisning till Helsingborgs stads vigselböcker, men den finns på DDSS och med denna stavning så hittade jag enkelt hans vigsel.

Lena RE

Källa: www.arkivdigital.se

BOKTIPS

MED RÖTTER I RÖKE

Boken **Med rötter i Röke** är resultatet av flera års släktforskning. De har utgått från sin anmoder Gunnil Nilsdotter född 1770 i Humlesjö, Röke. Hon gifte sig 1794 med Nils Åkesson från Englarp i samma socken. De har kartlagt ättlingar efter deras sex barn fram till våra dagar och dokumenterat dem i släkttabeller, som upptar knappt 4 000 namn.

Boken består inte bara av släkttabeller. De har även försökt beskriva hur livet blev för Gunnils och Nils barn och barn. En stor del av dem utvandrade och emigrationen har därför fått ett eget kapitel. De har också försökt åskådliggöra hur livet gestaltade sig för dem som levde i Röke under de drygt 200 år som boken spänner över.

Författarna heter: Bitte Eldh, Rolf Johansson, Sif Johansson, Anders Nilsson, Lars Schütt och Kerstin Tegård

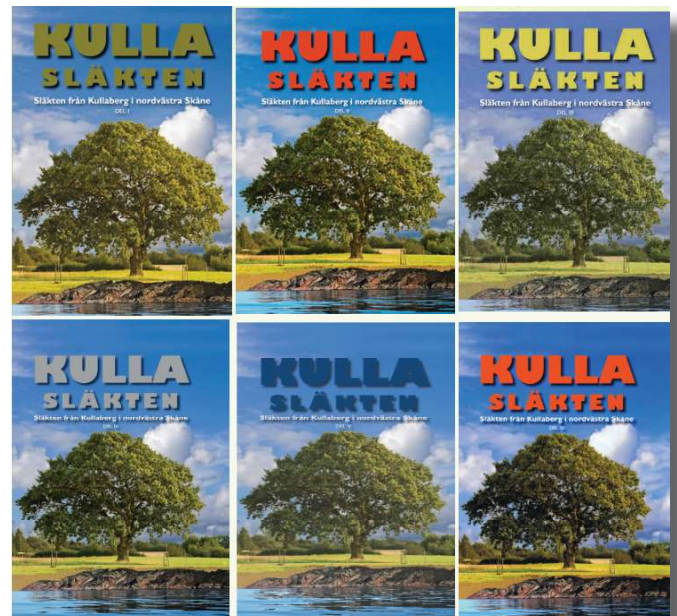
Det är en mycket trevlig och välgjord bok som är intressant även om man inte är släkt.

KULLASLÄKTEN

Kullasläkten är en av Skånes största utredda släkter och dess anfader var en man som hette Nils Trulsson född omkring 1658 i Svinebeck (Svanebäck), Viken, Väsby församling. Redan som 10-åring flyttade han tillsammans med sin familj till Kulla 1 på Kullaberg. Han blev senare åbo där och fyruppsyningsman vid Kullens fyr från 1685 till 1722. Nils Trulsson hade 13 barn i två äktenskap och de flesta barnen bildade egna familjer som sedan gett upphov till denna stora släkt.

Vår förening har fått dessa sex böcker som en gåva av Kullabygdens släktforskarförening och vi tackar än en gång för detta. Böckerna finns i vår lokal.

Föredrag och bildvisning varje hel timme. Föredragen varar ca 15 min.

Ett längre föredrag om sjösystemet på Bjersgård av Torsten Hannrup kl. 13.00.

Är du intresserad av att börja släktforska? Här kan du få tips för att börja.

KULTURDAG

LÖRDAG 22 SEPTEMBER KL 10-15 HEMBYGD OCH SLÄKTFORSKNING

Välkommen att ta del av intressanta föredrag. Gamla kartor, böcker och digitaliserade arkiv.

Här kommer finnas möjlighet att titta på Blomgrens bildarkiv, som innehåller 37 000 bilder från bygden. Vi kommer även visa upp Bygdeband, en dokumentation av platser, bilder och personer.

Fika samt soppök finns till självkostnadspris.

VARMT VÄLKOMNA

PLATS

Studiegården 47:an
Storgatan 47
Klippan

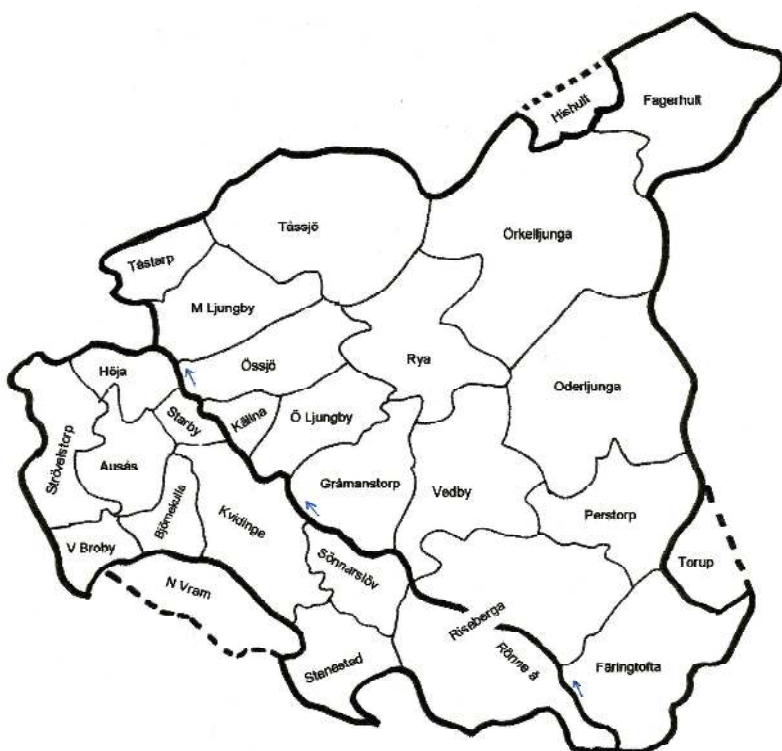
Arrangörer

Åsbo släktforskare och följande hembygdsföreningarna:

- Östra Ljungby-Källna
- Hyllstofta ryggåsstuga
- Riseberga-Färingtofta
- Klippan

I samarbete med Klippans kommun

Norra & Södra Åsbo härad

Program hösten 2018

Sön. 16/9	kl. 09.30	DNA-utbildningar fortsättning 1. Workshop. Ta med egen dator. <u>Anmälan krävs</u> – max 15 deltagare.
Lör. 22/9	kl. 10.00	GEMENSAM KULTURDAG - Hembygd och släktforskning Föreläsningar, arkiv, foton, böcker och kartor med hembygdsföreningarna i Klippan, Ö Ljungby-Källna, Ryggåsstugan Hyllstofta och Riseberga-Färingtofta
Tors. 11/10	kl. 18.30	DNA för nybörjare. Föreläsning i fd vävstugan. <u>Anmälan krävs.</u> 40 kr inkl fika.
Ons. 7/11	kl. 18.30	KVÄLLSTRÄFF. Kartor i släktforskningen. Lena Ringbrant Ekelund berättar både om historiska och nutida kartor från Lantmäteriet och SVAR.
Ons. 14/11 och 28/11	kl. 18.30 kl. 18.30	ANCESTRY-kurs. Hur söker man? Vad kan man hitta? 2 kurstillfällen. <u>Anmälan krävs.</u> Max 7 deltagare.

Släktforskarjour för allmänheten (ingång via rampen på gaveln)

Måndagar	kl. 13 - 16	10/9, 24/9, 8/10, 22/10, 5/11 och 19/11
Fredagar	kl. 13 - 16	14/9, 28/9, 12/10, 26/10, 9/11 och 23/11
Tisdagar	kl. 18.30 - 21	18/9, 2/10, 16/10, 30/10, 13/11 och 27/11
Söndagar	kl. 09 - 12	7/10, 4/11 och 2/12 (även hjälp med emigrantforskning)

Anmälan till aktiviteter görs på hemsidan www.aasbo-gen.com och du behöver minst vara medlem på hemsidan, vilket är gratis.

Frågor till Lena Ringbrant Ekelund 070-232 00 79 eller l.re@telia.com.

Alla aktiviteter är på Studiegården 47:an, Storg 47, Klippan.
Se även vår hemsida www.aasbo-gen.com och Facebook.